

2881

C.1930/1696

ԽԱՆԻՆԻ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԿՈԼԵԿՏԻՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՋ

«Խլեբոցենսի» հրահանգը, վոր հավանություն է ստացել
ԽՍՀՄ Կոլխոզկենսրոնի կողմից

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԽՍՀՄ ԺՈՂՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ

1930

338.14
Խ-59

188
30.554

621262
338.16
10-59

L 8 MAY 2013

17 FEB 2010

Թարգմանեց Հ. Մանուկյան

АНТИКОПИ
АТТИКОПИ
ИНСТИТУТ
ОСТОПОВЕДИЯ
Академии Наук
СССР

Главлит А—72761 Заказ № 1897 Тираж 4000 экз.
Книжная ф-ка Центриздата Народов СССР. Москва,
Шлюзовая набережная, 10.

Ա. ԻՆՉՊԵՍ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԲՐԻԳԱԴՆԵՐԸ

Վորպես կանոն, բրիգադները կազմակերպվում են իրար հետ կապված մի շարք աշխատանքների համար: Այդպես, որինակ, խոտհավաքի բրիգադը պիտի խոտը հնձի, փոցի, բլուլի և դեզ դնի: Այնպիսի աշխատանքների համար, ինչպես, որինակ, ցել անելն է, վարողների մի բրիգադ է կազմվում, յեթե դրա հետ միաժամանակ ցաքան չի արվում: Իսկ յեթե ցել անելու հետ միաժամանակ ցաքան ել պիտի արվի, այդ դեպքում ցել անողների բրիգադը կազմվում է վարողներից և ցաքանողներից:

Բրիգադներ պիտի կազմել աշխատանքի պլանը կազմելուց հետո միայն: Այդ պլանի մեջ պիտի նախատեսվի, թե բանվորական և քարշի ուժ վերջան կա և վերջան է պահանջվում, նաև, թե աշխատանքներն ինչ ծավալ ունին և ինչ ժամանակամիջոցում պիտի կատարվեն:

Բրիգադի կազմակերպումը կայանում է նրանում, վոր վորոշ հողամասի վրա պլանով նշված աշխատանքները կատարելու համար վորոշ թվով բանվորներ և գյուղատնտեսական ինվենտար (կենդանի կամ մեքենայական քարշով) է ընտրվում:

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ОСТОПОВЕДИЯ
Академии Наук
СССР

Միևնույն կուլտուրայի մեծ մասսիվներում ցանկալի յե վոր միևնույն տարածությամբ բանվորական հողամասեր նշվեն ու կազմվեն: Յերբ բրիգադներին համար հողամասերն արդեն վորոշված են, պետք է բրիգադներ կազմակերպել ու բուն գործին ձեռնարկել:

Ամենից առաջ դաշտավարական ճյուղի վարիչը (դաշտավարը) կամ այդ գործի համար ջողված վարչության անդամը՝ կուլտնտեսության ակտիվի ոգնությամբ՝ կուլտնտեսության միանգամայն փորձված անդամների միջից նշում է բրիգադիւրների կազմը, ապա բրիգադիւրներին հետ միասին ձեռնարկում է բրիգադի բանվորների ընտրության գործին: Մինչ այդ պետք է արդեն ըստ մասնագիտության հաշվառված լինին կուլտնտեսության բոլոր աշխատունակ անդամներն ու դեռահասները (դեռահասներ են համարվում 14-ից մինչև 16 տարեկան յերկու սեռի անձինք): Բանվորների ընտրություն կատարելիս պետք է նկատի առնվի նրանց ֆիզիքական վիճակը, նրանց հմտությունը, ըստ վորում պետք է հաշվի առնվեն նաև իրենց, բանվորների ցանկությունը: Բրիգադի մեքենաների կազմը ըստ կարելոյն միևնույն սխառեմի է միևնույն տիպի մեքենաներից պիտի լինի, իսկ տրակտորները միևնույն ուժի պիտի լինեն:

Յուրաքանչյուր բրիգադին առանձին հողամաս է հատկացվում, վորի վրա պարտավոր է նա իր ժամանակին կատարել ու վերջացնել իրեն հանձնարարված աշխատանքը: Այն բրիգադը, վորն իր հողամասի աշխատանքը վերջացնում է վորոշված ժամանակից առաջ, պետք է ոգնության ուղարկվի յետ մնացած բրիգադ-

ներին: Աշխատանքի բաշխումը բրիգադների միջև կատարվում է նախորոք հաստատված աշխատանքի պլանի համաձայն:

Բրիգադի ներսում առանձին բանվորների միջև հնարավոր թյուրիմացություններից և անհամաձայնություններից խուսափելու համար՝ պետք է արտադրական խորհրդակցությունների մեջ և ընդհանուր ժողովներում, աշխատանքներից վոչ պակաս քան մեկ յերկու շաբաթ առաջ, քննարկել ինչպես բանվորների կազմը, նույնպես և աշխատանքի ծավալն ու կատարման ժամանակամիջոցը, այլև գյուղատնտեսական գործիքների կոմպլեկտը: Նախ քան աշխատանքների ծավալը և կազմը քննարկելը, բրիգադին հանձնվում է մանրամասն մշակված ծրագիրը, վորի մեջ ցույց է տրվում բանվորների, գյուղատնտեսական գործիքների, քարշի քանակը, աշխատանքի կատարման ծավալն ու ժամկետը:

Բրիգադը ղեկավարում է բրիգադիւրը, իսկ բոլոր բրիգադների աշխատանքների ընդհանուր ղեկավարությունն ու հսկողությունը դաշտում մնում է դաշտավարի ձեռքում: Նա համաձայնեցնում է բոլոր բրիգադների գործողությունները: Հարկ յեղած դեպքում նա մարդկանց ու ինվենտարի վերաբաշխում է կատարում առանձին բրիգադների միջև:

1. ԽՈՏՆՈՒՆՁԻ ԲՐԻԳԱԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Խոտհավաքի կամպանիան հետևյալ մոմենտներն ունի՝ ա) խոտհոնձ, բ) խոտի ցրում՝ չորանալու համար, գ) փոցխով հավաքել, դ) բլուլ անել, յե) խոտը

АНТОНОВ
АТЧЕТЫ НН
КННЗДЖО-01006
БЕЛН КННЗДЖО
СССР

58407-62

տեղափոխել, գ) դիզել: Այն վայրերում, ուր խոտը խուրձ են կապում — այդ աշխատանքներին ավելանում է նաև խոռոմելը, իսկ բլուլի փոխարեն բարդոց են դնում:

Այս աշխատանքները կատարելու համար պետք է մի բրիգադ կազմել, վորի մեջ պիտի մտնեն խոտ հնձողների, խոտ ցրողների, փոցխողների, բլուլ դնողների, խոտ տեղափոխողների և դեզ դնողների խմբակները: Այնտեղ, ուր խոտը խրձում են, այդ աշխատանքներին ավելանում է խոռոմ անողների խումբը, իսկ բլուլ դնողների խմբի փոխարեն բարդոց դնողների խումբ է կազմվում: Աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնելու համար նպատակահարմար է խոտհավաքի կամպանիայի բրիգադում հետևյալ խմբակները կազմել — ա) խոտ հնձող խմբակ, բ) խոտ ցրող, փոցխող, բլուլող (բարդոց դնող, ինչպես և խոռոմող) խմբակ (խոտ չորացնող խմբակ) գ) խոտ տեղափոխող խմբակ, դ) դեզ դնող խմբակ:

Խոտ ցրելու, փոցխելու, բլուլելու (բարդոց դնելու, խորոմելու) համար մի խմբակ է կազմվում հետևյալ նկատառումներով: Խոտ ցրելը խոտհավաքի կամպանիայի շատ պատասխանատու մոմենտն է հանդիսանում: Նայած յեղանակին, խոտը հեշտությունը կարելի չէ հարկ յեղածից ավելի չորացնել, վրայից անցկացնել, վորից փոցխելու և բլուլելու (խոռոմելու և բարդոց դնելու) ժամանակ խոտի ամենասնդարար մասերը կփշրվեն, կթափվեն ու դաշտում կամ մարգագետնում կմնան: Իսկ անձրևային յեղանակին խոտը կարող է լավ չչորացվել, թաց հավաքվել (խոռոմվել), վորից նույնպես խոտը կորցնում է իր վորակը: Դրա համար էլ խոտ ցրելու, փոցխելու և բլուլելու (խոռոմելու,

բարդոցելու) առանձին խմբակներ կազմելու դեպքում հետևյալ յերևույթներն են հնարավոր: — Լավ, պարզ յեղանակին խոտ ցրող խմբակը, նայած խոտի խոտություն և մարգագետնի կատեգորիային (ցանովի, բնական), կարող է իր աշխատանքը յերկու-յերեք անգամ ավելի արագ կատարել, քան նախատեսված է պլանով: Այդպիսով աշխատանքը վերջացնելուց հետո նա կարող է պարապ մնալ այն ժամանակ, յերբ փոցխողները և բլուլ դնողները (խոռոմողներն ու բարդոց դնողները), վորոնց աշխատանքի ծավալի վրա յեղանակը չի ազդում, զբաղված են: Դա աշխատողների մեջ դժգոհություն առաջ կբերի:

Կարող է այլ յերևույթ էլ տեղի ունենալ. — փոցխողներն ու բլուլ դնողները (խոռոմողներն ու բարդոց դնողները) ստիպված կլինեն, վորպեսզի խոտը չթացանա, շտապ փոցխել ու բլուլ դնել (խոռոմել և բարդոց դնել), իսկ խոտ ցրողների հատուկ խմբակը այդ դեպքում չի աշխատի, վոր դարձյալ անդամների միջև դժգոհություն առաջ կբերի: Այս պատճառներով էլ նպատակահարմար կլինի, յեթե այդ յերեք գործողությունների կատարումը մի խմբի հանձնվի, վորը լավ յեղանակին խոտ ցրելուց անմիջապես հետո հաջորդ գործողությունները կկատարի — կփոցխի և բլուլ կդնի (կխոռոմի և բարդոց կդնի), իսկ անձրևոտ յեղանակին, նա խոտ ցրելը դադարեցնելով, շտապ կերպով կանցնի փոցխելու ու բլուլ դնելու (խոռոմելու և բարդոց դնելու) աշխատանքին: Այդպիսով բոլոր յերեք գործողությունները կատարելով, խմբակը կարող է զգալի չափով խտացնել իր բանվորական ուրը և բարձրացնել իր աշխատանքի արտադրողականությունը:

Խոտի տեղափոխությունն և դեղ դնելը, նայած տնտեսական հնարավորություններին և դեղի տեղերին, կարելի յե կատարել այն ժամանակ, յերբ աշխատանքները քիչ թեթևացած կլինեն: Սակայն վորպես կանոն պետք ե աշխատել, վոր խոտհավաքի բոլոր աշխատանքներն ըստ կարելոյն շուտ վերջանան: Դեղ դնող առանձին խմբակներ պիտի կազմել, վորովհետև դեղ դնելը, առանձնապես յեթե դեղը մեծ ե, մեծ վարժություն ե պահանջում անկյունի և կողքերի բանվորներին:

Խ Ո Տ Հ Ն Ձ Ո Ղ Խ ՈՒՐԱԿ

Խոտ հնձող խմբակները տարբեր չափերի կարող են լինել, նայած հնձող մեքենաների տեսակին և քարշի բնույթին (կենդանի, մեքենայական): Դրան համապատասխան կարող ե լինել տրակտորային, ձիով կամ ձեռքի հունձ:

1. Տ ՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ Հ ՈՒՆՁ

Տրակտորային հնձի ժամանակ տրակտորների թիվը խմբում վորպես կանոն 10-ից ավելի չպիտի լինի: Դրանք պիտի աշխատեն յերկու հերթով, 10 ժամվա բանվորական որով, չհաշվելով հանգստի և ճաշի ընդմիջումները: Յեթե տրակտորները ձիան խոտհար մեքենաներ, ինչպես և ձիան խոտհնձիչներ ու խուրձկապողներ են բանեցնում, այդ դեպքում նրանց արագությունը պետք ե մի ժամում 3,8 կիլոմետրից (սովորական քաշող ձիան արագությունից) ավելի չլինի, վորովհետև ավելի մեծ արագության դեպքում խոտհար մեքենայի և խոտհնձիչի կտրիչ ապարատը

կարող ե վնասվել ու կոտրվել: Խոտհունձի համար մեծ ուժի տրակտորներ պիտի միայն բացառիկ դեպքերում գործածել, վորովհետև խոտհունձի ժամանակ տրակտորը մեծ մասամբ լրիվ բեռնավորում չի ստանում:

Խոտհունձի տրակտորային խմբակի արտադրողականությունը հետևյալն ե.

ՏՐԱԿՏՈՐԻ ԱՆՈՒՆԸ	Ինչ տեսակի խոտհար ե	Հունձի արե սանտիմետրով	Մի խոտհարի արագությունը մի օրում	Մի տրակտորին քանի խոտհար կցվում	Մի տրակտորին կցված խոտհարների ընդհանուր արտադրողականությունը	10 տրակտորի արտադրողականությունը մի հերթում	Արտադրողականությունը 2 հերթում
«Փորձոն» տրակտոր 10/20	Տրակտորի	240	9,3 հեկտ.*	2	18,6 հեկտ.	186 հեկտ.	372 հեկտ.
«Փորձոն» տրակտոր 10/20	Ձիան	137	4,68 հեկ.**	3	14 »	140 հեկտ.	280 հեկտ.

* Արտադրողականությունը հաշված ե առի լայնքը շարժման արագության վրա բազմապատկելով (2,4 մ. × 4,300), «Փորձոն» աշխատ. արագությունը հաշված ե մի ժամում 1,03 հեկտ., իսկ 10 ժամում՝ 10,30 հեկտ.: Այդ հաշիվները արված են բանվորական որվա լրիվ խոտից (առանց դադարի) պայմաններում: Դրանից պետք ե դեն գցել միջին թիվով 100/0 հնարավոր ստիպյալ դադարների համար—10,30 հեկտ.: 10=1,03 հեկտ., 10,30 հեկտ.—1,03 հեկտ.=9,27 հեկտ.: Վերջին 9,27 հեկտարն հենց տրակտորային մի խոտհարի փաստական արտադրողականությունն ե բանվորական 10 ժամյա որում:

** Ձիան խոտհարի (տրակտորային քարշով) արտադրողականությունը ևս հաշված ե նույն կերպ, ինչ տրակտոր

2. Ձ Ի Ա Ն Հ Ո Ի Ն Ձ

Հանձնարարվում է խմբակի մեջ մտցնել վնչ ավելի քան 20 խոտհար 40 ձիով և 20 բանվորով: Ձիերը պիտի ըստ կարելույն հավասար ուժի լինեն: Ընդունելով մի խորհարի արտադրողականությունը՝ 137 սանտիմետր առի լայնությունը՝ 10 ժամյա բանվորական որում 4,5 հեկտար, ամբողջ խմբակի արտադրողականությունը հավասար կլինի որական 90 հեկտարի: Այս արտադրողականությունը կարող է փոփոխվել, նայած խոտհարքի մակերեսին և ձիերի վորակին: Յեթե խոտհարքների տարածությունները մեծ չեն, խմբակը պետք է ավելի փոքր չափերի լինի:

3. Ձ Ե Ռ Ք Ի Հ Ո Ի Ն Ձ

Հնձողների խմբակը, խոտի միջակ բարձրությամբ ու խտություն գեպընդ, հանձնարարվում է կազմել վոչ ավելի քան 25 հոգուց: Մի հնձողի միջին արտադրողականությունը 10 ժամյա բանվորական որում հավասար է 0,4 հեկտարի, իսկ ամբողջ խմբակինը, հետևապես—10 հեկտարի:

Յեթե լրիվ (նորմալ) խմբակների (վերոհիշյալ որինակելի չափերով) բաժանելուց հետո կոլտնտեսությունը կունենա ազատ ինվենտար, բայց վնչ այն չափով, վոր հնարավոր լինի ևս մի ամբողջ բրիգադ կազմել, այս դեպքում ինվենտարի մնացած մասից պիտի բային խոտհարինը, այսինքն առի լայնքը բազմապատկված է կցված մեքենայի շարժման արագության վրա ($1,37 \text{ մ.} \times 3,800 = 0,52$ հեկտ. մի ժամում, իսկ 10 ժամում $= 5,20$ հեկտար՝ բանվորական որվա լրիվ խտության դեպքում. իսկ բանվորական որվա 40% -ի խտության դեպքում, փաստական արտադրողականությունը կլինի 4,68 հեկտ.):

մի վնչ լրիվ բրիգադ կազմվի, կամ ել միացվի այն լրիվ (նորմալ) բրիգադներից մեկին: Իր տնտեսական հնարավորություններին համապատասխան՝ նայած թե քանի տրակտոր, վորքան բանող անասուն ու խոտհարներ կան՝ կոլտնտեսությունը իմանալով խոտհարների տարածությունն ու աշխատանքի ժամանակաշրջանը, կարող է վորոշել հունձի խմբակների թիվը:

ԽՈՏ ՉՈՐԱՅՆՈՂ ԽՐԲԱԿՆԵՐ

Խոտ հնձող խմբակներին ամրացվում են խոտ չորացնող, փոխադրող և դեզ դնող խմբակները, վորովհետև, ինչպես վերև ասված է, բրիգադները կազմվում են մի շարք այնպիսի աշխատանքների համար, վորոնք կապված են իրար հետ: Խոտ ցրելու, փոցխելու և բլուլ դնելու (խոռոմելու, բարդոց դնելու) խմբակի մեջ բանվորների թիվը այնքան պիտի լինի, վոր դրանք կարողանան իր ժամանակին կատարել խմբակին հատկացված հողամասի վերոհիշյալ աշխատանքները:

Խոտ չորացնող խմբակի թվական կազմի վրա ազդող գլխավոր պայմաններն են հանդիսանում՝ խոտ հնձելու ձևը (տրակտորային, ձիան, ձեռքի) և ցրելու ձևը (ձեռքով, ձիով փոցխելով):

Յեթե վերոհիշյալ բոլոր յերեք գործողությունները (խոտ ցրելը, փոցխելը, բլուլ դնելը) ձեռքով են կատարվում՝ միջին բերք (20 ցենտներ 1 հեկտարին) ունեցող մի հեկտար խոտհարել $2\frac{1}{2}$ մարդ-որ կպահանջի: Ձիան փոցխելով խոտ հավաքելիս, պետք է առանձին խմբակ կազմել՝ մինչև 10 փոցխից բաղկացած: Մի ձիանի փոցխերի արտադրողականությունը՝

առի լայնքը 213 սանտիմետր՝ 10 ժամյա բանվորական որում միջին թվով հավասար է 6 հեկտարի, իսկ ամբողջ խմբակին՝ 60 հեկտարի: Այդ դեպքում խոտ չորացնող խմբակի մարդկանց թիվը պետք է այնքան լինի, վոր մի որում կարողանա այնքան տարածությամբ խոտ ցրել ու բլուղ դնել, վորքան փոցխում են խմբակի ձիան փոցխերը: Այդ դեպքում միայն վերջիններս լրիվ բեռնավորում կունենան:

ԽՈՏ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

(Դեզը խոտհաքի մեջ յեվ բակում դնելու դեպքում)

Խոտ փոխադրող խմբակի կազմը կախված է դեզ դնելու տեղից: Յեթե խոտը բակ չի տեղափոխվում, այլ խոտհարքումն (կամ մոտիկ վարելահողում) է դիզվում, այդ դեպքում խոտ փոխադրելու և դիզելու համար մի խմբակ է կազմակերպվում: 500 ցենտներ խոտ դիզելու համար միջին թվով պետք է 21 բանվոր 7 ձիով (քոշակների համար), այսինքն 70 — 75 ցենտներ՝ յերեք բանվորին և մի ձիան:

Դեզը պետք է մի որում դնել ու վերջացնել: Վոչ մի դեպքում չի կարելի դեզը չավարտել ու զիջերը թողնել մյուս որը շարունակելու համար:

Իսկ յեթե դեզը պիտի բակում դրվի, խոտ փոխադրելու և դեզ դնելու համար առանձին խմբակներ են կազմվում: Այդ դեպքում խոտ փոխադրելու և դեզ դնելու աշխատանքները կարող են կատարվել աշխատանքից թեթևացած ժամանակներում, այսինքն վոչ թե անպայման խոտհունձի ժամանակաշրջանում: Խմբակում սայերի թիվը, վորպես կանոն, 20-ից ավելի չպիտի լինի, ամեն մի սայի վրա մի բանվոր

րով: Խոտ բառնալիս և դատարկելիս խմբակի բանվորները յերկ-յերկու յեն միանում: Յուրաքանչյուր զույգը պատասխանատու յե իր յերկու սայերի կանոնավոր բարձելու համար:

Խմբակների թիվը վորոշվում է նայած խոտի բերքին, դիզելու տեղի և խոտհարքների հեռավորության և խոտ փոխադրելու ժամանակի տևողության: Այդպես, որինակ, կոլտնտեսությունն ունի 30.000 ցենտներ խոտ, փոխադրման ժամանակամիջոցը 10 որ ե, դեզերի տեղը խոտհարքներից 3 կիլոմետր հեռու յե, մի սային 5 ցենտներ խոտ է բարձվում: Այդ դեպքում խմբակների թվի համար հետևյալ հաշիվը պիտի արվի:— Մի խմբակ մի վոտքին կփոխադրի 100 ցենտներ ($5 \text{ ց.} \times 20 = 100 \text{ ց.}$), մի որում՝ 300 ցենտ. ($100 \text{ ց.} \times 3 = 300 \text{ ց.}$), իսկ փոխադրության ամբողջ ժամանակամիջոցում, այսինքն 10 որում, մի խմբակ կփոխադրի 3.000 ցենտներ ($300 \text{ ց.} \times 10 = 3.000 \text{ ց.}$): Հետևապես 30.000 ցենտներ խոտը փոխադրելու համար հարկավոր է 10 խմբակ $30.000 : 3.000 = 10$),

ԴԵԶ ԴՆՈՂ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Դեզ դնելու աշխատանքները կատարվում են խոտ փոխադրելու հետ միաժամանակ: Խմբակի բանվորների թիվը կախված է դեզի չափից, խոտ տալու ձևից և խոտ փոխադրելու ժամանակամիջոցից: Յեթե խոտը ձիով է դեզին տրվում, այդ դեպքում 500 ցենտներանոց մի դեզի համար միջին թվով (յեթե դեզը մի որվումն է դրվում) պահանջվում է 21 մարդ և 7 ձի, այսինքն յուրաքանչյուր 75 ցենտներին՝ 3 բանվոր և մի ձի:

Դեզերը պետք է ցանկապատել կամ փշոտ յերկաթալարով կամ փայտերով, վոր անասուններից ազատ մնա դեզը: Վորպեսզի անձրևի ջրերը դեզի տակը չգնան, դեզի չորս կողմը պիտի փոքր առու փորվի:

ԽՈՏ ՄԱՄԼԵԼՈՒ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Յեթե կոլտնտեսությունն ունի խոտի մամուլներ և յերկաթալար, այդ դեպքում լավ կլինի, յեթե խոտը մամլվի: Մամլած խոտը պահելու և փոխադրելու, այլև կոլտնտեսության անդամների միջև բաշխելու համար հարմար է:

Ձեռքի մամուլի վրա պահանջվում է 4 բանվոր (վորոնցից յերկուսը հերթով մամուլն են պտտեցնում): 10 ժամյա բանվորական որում խմբակի արտադրողականությունը 4—5 տոնն կլինի, ամեն մի կապը 30—50 կիլոգրամ:

Ձիան մամուլի վրա պահանջվում է 2 ձի և 5—6 բանվոր: Բանվորները հետևյալ կերպ են բաշխվում. խոտը սեղանին տալ — 1 բանվոր, խոտը ընդունող կամերային տալ — 1 բանվոր, յերկաթալարով շուրջկապ — 1 բանվոր (յեթե մամուլը բարձր է, կապելու համար յերկու բանվոր է պետք), խոտի կապերը տանել ու անջատիչ տախտակներ դնել — 1 բանվոր, ձիյերը կառավարել — 1 բանվոր: Ամբողջ խմբակի աշխատանքը բանվորական 10 ժամյա որում մոտավորապես 6—7 տոննայի յե հավասար: Յեթե մամուլ է արվում վե՛հ մեծ բլուրների մոտ, այդ դեպքում պետք է մի բանվոր և մի ձի հատկացնել քուլակներով խոտը մոտացնելու համար:

Մեքենայական շարժիչով աշխատող մամուլի վրա նույն թվով բանվոր է աշխատում, ինչ ձիան մամուլի

վրա (կրճատվում է ձիյերը կառավարող մի բանվորը, բայց ավելանում է խոտ տվող մի բանվոր): Պետք է միայն չոր խոտը մամլել, վորովհետև կիսաչոր խոտը փչանում և կորցնում է իր սննդառությունը:

II. ՑԵԼ ԱՆՈՂ ՑԵՎ ՑԵԼԸ ՄԱՔՐՈՂ ԲՐԻԳԱԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Ցել (նախորդ տարում ցանված հողամասերի) անելու և ցելերը մաքրելու աշխատանքը ըստ ժամանակի գուժադրվում է հաց հավաքելու ժամանակաշրջանին: Դրա համար ել աշխատանքի պլանում պիտի նախատեսվի նաև աշնանացանի նախապատրաստական աշխատանքների (ցել անելու և ցել մաքրելու) համար արտադրողական միջոցներ ու բանվորական ուժ տրամադրելու անհրաժեշտությունը:

ՑԵԼ ԱՆԵԼԸ

Ցել է արվում կամ մեքենայական կամ ել կենդանի քարշով, վորի համաձայն և կազմվում է բրիգադը:

1. ՏՐԱԿՏՈՐՈՎ ՑԵԼ ԱՆԵԼԸ

Տրակտորների թիվը մի բրիգադում պետք է միջին թվով 10-ը լինի՝ գութանների համապատասխան թվով, վորոնց առի լայնքից է կախված որական արտադրողականությունը: Յեթե տրակտորի ուժը չի թույլ տալիս գութանի յետևից ցաքան գցել, այդ դեպքում միաժամանակ ցաքանման համար պետք է կազմակերպել ցաքանողների խմբակ, բայց այնպիսի հաշվով, վոր մի որում ցաքանվի նույն որում տրակտորային բրիգադի արած վայրը:

Տրակտորային բրիգադի աշխատանքը պետք է յերկու հերթ կատարվի, յուրաքանչյուրը 10 ժամից:

Տրակտորային բրիգադի կազմն ու արտադրողականությունը հետևյալ հաշիվներով է վորոշվում (վար ու ցաքան) .

Ա. Ն. Ո. Ն. Ը	Թիվը	Ամբողջ բրիգադի արտադրողականությունը մի հերթում	Արտադրողականությունը յերկու հերթում	Բանվորների թիվը	
				1 հերթ.	2 հերթ.
«Ինտերնացիոնալ» տրակտոր 10/20	10	25 հեկտ.	50 հեկտ.	10 մարդ	20 մարդ
Զիյեր (յերկու խմբակներում) *	50	25 հեկտ. (յերկուտակ)	50 հեկտ. (յերկուտակ)	25 «	50 «

2. ԶԻՑՈՎ ՑԵԼ ԱՆԵԼԸ

Զիյով ցել անելիս լուծերի թիվը 20-ից ավելի չպիտի լինի: Բանվորների թիվը պիտի համապատասխանի լուծերի թվին (բացի այն դեպքից, յերբ մաճկալից դատ պահանջվում է մի առանձին ձի քշող), իսկ ձիերի թիվը կախված է այն հանգամանքից, թե գութանը քանի խոփանի յե և առի լայնքը վորքան է:

Ցել անելու հետ միասին պետք է նաև ցանքանել, ըստ վորում ցանքանողների խմբակը պիտի այնպես

* Ցաքանը խաչմերուկ, յերկու տակ (2 անգամ) է արվում, դրա համար ել տրակտորային բրիգադի մի հերթի վարած 25 հեկտարը ցաքանելու համար պահանջվում է ձիան մի խմբակ 25 ձիուց, հաշվելով, վոր մի ձին բանվորական 10 ժամյա որում կարող է ցաքանել վի հեկտար: Տրակտորային բրիգադի հետևյալ հերթի համար անհրաժեշտ է ցաքանող ձիերը յերկրորդ խմբակ:

կազմվի, վոր դա մի որում կարողանա ցանքանել ցել անող խմբակի նույն որում վարած վարը:

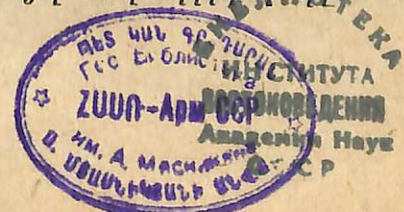
ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆԸ	Կործկրենելի քանակը	Զիյերի թիվը	Բանվորների թիվը	Խմբակի որական արտադրողականությունը
Վարի խմբակը՝ միախփանի գութանով առը — 18 սանտիմ.	20	20	20	10 հեկտար
Վարի խմբակը՝ յերկփոխանի գութանով առը — 31 սանտիմ.	20	40	20	20 հեկտար
Ցաքանի խմբակը — յերկուտակ «Զիդ-Չագով» 2 — 3 ողակից	10	20	10	20 հեկտար (յերկուտակ)

Արտադրողականությունը վերցված է միջին ծանրություն ունեցող հողի համար, բանող անասունի նորմալ վիճակում: Ցեթե հողային պայմանները թույլ են տալիս մի տակ ցաքանել, այդ դեպքում ցաքանողների խմբակի կազմը, յեթե բանվոր անասունը նորմալ վիճակումն է, պետք է համապատասխան չափով պակասեցվի*:

3. ՑԵԼԻ ԽՄԲԱԿՆԸ

Այս աշխատանքը կարելի յե գյուղատնտեսական զանազան գործիքներով կատարել՝ ատամնավոր և ափսեյավոր ցաքանով, քանազան տեսակի կուլտիվատորներով և գութաններով (կրկնավարի դեպքում): Լուծերի թիվը բրիգադում 20-ից ավելի պիտի չլինի, իսկ ձիերի (յեզների) թիվը պետք է համապատասխան

* Աշնանավարի բրիգադներ կազմվում են նույն սկզբունքներով, ինչպես ցել անելու բրիգադները:

լինի գործադրվող ինվենտարին: Բանվորների թիվը պիտի համապատասխանի լուծերի թվին:

Որինակ.

ա) 20 յերեք ողականոց ցաքանից բաղկացած բրիգադն ունի 40 — 60 ձի:

բ) 20 իննըթամանի կուլտիվատորից բաղկացած խմբակն ունի 40 ձի:

գ) 20 տասից-տասներկու ավսեյավոր ցաքանից բաղկացած բրիգադն ունի 40 ձի:

դ) 20 յերկխոտիանի գութանով (կրկնավարի դեպքում) բաղկացած բրիգադն ունի 40 ձի:

Բոլոր բրիգադներում բանվորների թիվը պետք է 20-ական լինի, այն դեպքերի բացառությամբ, յերբ բացի մաճկալներից ցելի կրկնավարի ժամանակ ըշողներ են պահանջվում:

Բրիգադների արտադրողականութունը մի տակի հաշվով մոտավորապես հետևյալն է. ա) ցաքան — 80 հեկտար, բ) կուլտիվատորել — 80 հեկտար, գ) ավսեյավոր փոցխով ցաքանել — 60 հեկտար և դ) վար — 20 հեկտար՝ բանվորական 10 ժամյա որում*:

III. ՇԱՐՔԱՆԵՐԿ ԲՈՒՅՍԵՐԸ ԽՆԱՄԵԼՈՒ ԲՐԻԳԱԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Շարքահերկ բույսերը (արմատապտուղներ, արևածաղիկ, յեզիպտացորեն, սոյա, կենաֆ, բամբակ և այլն) խնամում են, վոր կուլտուրան կանոնավոր զարգանա:

* Խոզանի յերեսավարի (յերեսն առնելու) աշխատանքների կազմակերպումը վոչնչով չի տարբերվում ցելը մաքրելու բրիգադի կազմակերպումից, դրա համար ել առանձին չի հիշվում դրա մասին:

Այդ նպատակին հասնում են գյուղատնտեսական փաստաթղթերի դեմ կովելով, վոռոգելով, մոլախոտերը վոչնչացնելով, հողը փխրելով և մշակվող բույսը խնամելով (ծերատում և այլն): Շարքահերկ բույսերի խնամքի աշխատանքն առայժմ համարյա դեռ չէ մեքենայացված:

Շարքահերկ բույսերը խնամելու բրիգադների կազմը մոտավորապես 25 հոգի պիտի լինի: Բանվորների այս թիվը հնարավոր է դարձնում, վոր բրիգադիքը լավ հսկի աշխատանքին և միևնույն ժամանակ բրիգադի հետ միասին ֆիզիկական աշխատանք կատարի: Ձիան կուլտիվատորների բրիգադները 20 լծից ավելի չպիտի ունենան — բանվորների նույնքան թվով: Ձիերի թիվը կախված է գործիքների առի լայնքից ու, միաձի լուծի դեպքում, կարող է հասնել 20, իսկ յերկձի լուծի դեպքում՝ 40 ձիու:

Բրիգադի արտադրողականութունը վաղորդը չի կարող վորոշվել և կախված կլինի ցանքսի մոլախոտով ծածկվելու, հողի պնդության աստիճանից և այլ պայմաններից:

IV. ՀԱՍԿԱՎՈՐ ՀԱՅԱՀԱՏԻԿՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔՄԱՆ ԲՐԻԳԱԴՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Վորովհետև աշնանանացան հասկավոր հացահատիկների հավաքման աշխատանքի բնույթը տարբերվում է գարնանացանների հավաքման աշխատանքի բնույթից (աշնանացանի խուրձերը հնձելուց անմիջապես հետո պիտի կապվեն, այնինչ գարնանացանի խրձերի կապելը չի ուղեկցվում հունձին), ուստի և աշնանացանի հավաք-

ման բրիգադները պետք է կազմակերպվեն այն հաշվով, վոր հաջորդաբար կատարվեն բոլոր աշխատանքները՝ հունձը, խուրձ կապելը, խրձերը մոտ բերելը և բարդոցներ դնելը:

Հացահատիկի հավաքման յուրաքանչյուր առանձին աշխատանքի համար պիտի հատուկ խմբակներ կազմակերպվեն՝ հնձվորների, խուրձ կապողների, խուրձերը բարդոցներին մոտեցնողների և բարդոց դնողների խմբակներ:

ՀՈՒՆՁԻ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Նայած քարշին, հացահատիկի հունձը լինում է տրակտորային, ձիան և ձեռքի:

1. ՏՐԱԿՏՈՐԱԹԻՆ ՀՈՒՆՁ

Տրակտորային հնձի դեպքում բանվորների թվական կազմը 10 տրակտորի համար կախված է տրակտորի և կցվող ինվենտարի ուժից: Որինակ «Ֆորձոն» 10/20 և «Ինտերնացիոնալ» 10/20 տրակտորներով յերկու 10 ժամյա հերթի համար պահանջվում է 20 տրակտորիստ և 20 բանվոր՝ խուրձ կապող մեքենայի վրա (յուրաքանչյուր տրակտորային խուրձ կապող մեքենայի վրա մեկական բանվոր): Իսկ «Ինտերնացիոնալ» 15/30 և «Ջոն-դիր» 15/27 տրակտորներով աշխատելիս, խուրձ կապող մեքենաների վրա պետք է յերկու անգամ ավելի մեծ թվով բանվորներ դրվին, վորովհետև յուրաքանչյուր տրակտորին այդ մեքենաներից յերկուսն է կցվում:

Իսկ յեթե տրակտորը աշխատում է ձիան ինվենտարի կցմամբ, այդ դեպքում յուրաքանչյուր հնձող

կամ խուրձ կապող մեքենայի վրա պետք է դրվի մեկական բանվոր: Բրիգադի արտադրողականութունը կախված է ամբողջ բրիգադի գործիքների առի լայնությունից:

2. ՁԻԱՆ ՀՈՒՆՁ

Հնձող կամ խուրձ կապող մեքենաների թիվը ձիան հունձի դեպքում պետք է 10-ից ավելի չլինի, 20—40 ձիով և 10 բանվորներով: Արտադրողականութունը կախված է առի լայնքից:

3. ՁԵՌՔԻ ՀՈՒՆՁ

Հնձվորների թիվը խմբակի մեջ 20-ից ավելի չպիտի լինի, ինչպես և խոտհունձի ժամանակ: Խմբակի արտադրողականութունը միջին թվով մոտ 10 հեկտար է:

ԽՈՒՐՁ ԿԱՊՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Աշխատանքների խրձեր կապելը կատարվում է հնձելուն զուգընթաց: Դրա համար ել խուրձ կապողների խմբակը պետք է այնպես կազմել, վոր նա կարողանա կապել այն բոլորը, ինչ մի որվա մեջ կհնձի վորևե խմբակ (տրակտորային, ձիան կամ հնձվորների խմբակները):

Խմբակի ներսում բանվորները պետք է յերկու մասի բաժանվեն. զրանցից մեկը պետք է միայն հավաքի խրձի չափ (մի մետր յերկարություն ունեցող շովի չափ), իսկ մյուսը միայն կապում է: Կապելը վերջացնելուց հետո ամբողջ խմբակը միասին բարդոցներ է դնում: Գարնանացանի խրձեր կապելիս, հնձվորների խմբակին խուրձ կապողների խմբակ ամրացնելու կարիքը վերանում է, և խմբակի բանվորների թիվը պետք

ե փորոշվի աշխատանքների արտադրողականութունը բարձրացնելը նկատի ունենալով, — գարնանացանի խրճերի ջովերը վաղորոք պ տրաստելով:

Սուրճ կապող մեքենաների խրճերը բարդոց դնելու համար պետք է ինքնուրույն խմբակներ կազմեն այն հաշվով, փոր մեքենաների որական կապածը խմբակը կարողանա բարդոց դնել:

խմբակների թվական կազմը փորոշելու համար պետք է ղեկավարվել հետևյալ որինակելի հաշիվներով:

ա) հնձող մեքենայի հնձածը	խուրճ կապել — աշնանացան 25 խուրճ	Մի բան- վոր մի ժա- մում
« « «	գարնանացան 30 խուրճ	
բ) գերանդիով «	աշնանացան 20 խուրճ	
« « «	գարնանացան 25 խուրճ	
գ) խուրճերը ի մի հավաքելն ու բար- դացնելը — խրճող մեքենայի կապածը 180 խուրճ,		
ձեռքով կապածը 90 խուրճ		

ՁՈՎ (ԿԵՐ) ՊԱՏՐԱՍՏՈՂՆԵՐԻ ԽՈՐԱԿՆԵՐ

Ձով պատրաստող խմբակները, փորպես կանոն, 25 հոգուց ավելի չպիտի լինեն: Այդպիսի խմբակի յուրաքանչյուր բանվորի արտադրողականութունը պիտի մի ժամում 100 ջովից պակաս չլինի:

V. ԲԵՐՔԸ ԾԵԾԵԼՈՒ ԲՐԻԳԱԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Բանվորական և քարշի ուժերի քանակը ծեծելիս փոփոխվում է—նայած ա) ծեծող մեքենայի չափին ու կոնստրուկցիային, բ) կուլտուրայի բնույթին ու տեսակին (աշնանացան հացահատիկ, գարնանացան հացահատիկ, սիսեռ, կորեկ և այլն), գ) կուլտուրայի վիճակին (ջոր կամ թաց), գ) կուլտուրայի բերքա-

տվության (նայած հատիկի և դարմանի քանակին՝ փոփոխվում է նաև բանվորական ուժի քանակը) և այլն:

Վերոհիշյալ պատճառներից զատ, բանվորների և քարշի կազմի վրա ազդում է նաև խուրճերը սայլով մոտեցնելու հեռավորութունը:

ԾԵԾԸ ԲԱՐԴ ԽԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

Բարդ ծեծող մեքենաների համար բերգագ պիտի կազմվի հետևյալ որինակելի հաշվով:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՆՈՒՆԸ	8 ուժանոց		
	8 ուժանոց	10 ուժանոց	12 ուժանոց
1. Մեքենաների տեխնիկական սպասարկում	3	3	3
2. Թմբուկի բանվորներին խուրճ տալը	3—4	4—5	5—6
3. Խուրճերը թմբուկին տալը	2	3	4
4. Մղեղը և դարմանը հեռացնել	6	7	8
5. Մղեղը և այլն կլտել	2	3	3
6. Բանվորներ՝ հացահատիկի պարկերի մոտ	3	3	3
7. Հացահատիկը կշռող բանվորներ	2	3	3
8. Հացահատիկը մաքրել և տեսակավորել	5	5	6
9. Մեքենայի կողքը մաքրել	1	1	1
10. Կշռողներ	1	1	1
11. Ջրկիր (մի ձեյով)	1	1	1
12. Դարմանի դեղ դնելը (2 ձեյով)	7	7	7
Ընդամենը	37	42	45

Բացի այդ, ծեծելու ժամանակ անհրաժեշտ է բան-
վորական ուժ ծախսել՝ խուրձերը սայլով մեքենային
մոտեցնելու և հացահատիկը սայլով տանելու համար:
Վերջին աշխատանքը պետք է այնպես կազմակերպել,
վոր մի որում հանած հացահատիկը նույն օրը փո-
խադրվի: Խուրձերը մոտեցնելու և հացահատիկը փո-
խադրելու համար պետք յեղած բանվորների և ձիերի
թիվը պետք է հաշվվի՝ նայած հեռավորության, ըստ
վորում սայլերը պետք է հետևյալ թվով վտար անեն:

Մինչև 0,5 կիլոմետր հեռավորության վրա — 10 վտար

« 1	«	«	«	8	«
« 1,5	«	«	«	6	«
« 2	«	«	«	6	«
« 2,5	«	«	«	5	«
« 3	«	«	«	4	«

Ծեծող մեքենայի տեղը պիտի վորոշվի այն հաշ-
վով, վոր դա սպասարկի վնչ ավելի քան 200 հեկտար
(2 ջառ. կիլոմետր) արտերի: 15 ցենտներ բերքա-
տվության հաշվով, այդ տարածության հացահատիկը
կծեծվի մոտ 10 օրում մի հերթով: Իսկ յեթե տնտե-
սությունը ծեծող մեքենայի վրա մշտական կազմով
բրիգադ ունենալու հնարավորություն ունի, այդ դեպ-
քում մի մեքենայի սպասարկման տարածությունը
կարելի յե հասցնել մինչև 900 հեկտարի (9 ջառ. կի-
լոմետրի): Այդ դեպքում բարդոցները ամենաշատը
1¹/₂ — 2 կիլոմետր հեռավորությունից կփոխադրվեն
մեքենայի մոտ, յերկհերթ ծեծի դեպքում, դա կտևի
20 օր, 15 ցենտներ բերքատվության հաշվով: Դար-
մանը և ժողը պետք է վնչ մեծ դեղեր արվին այն
դեպքում միայն, յերբ դրանք բաշխվելու յեն կոլտն-
աեսության անդամների միջև:

ՁԻԱՆ ԽԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ ԾԵԾԵԼԸ

Ձիան մեքենաներով ծեծելու բրիգադներ կազմե-
մելիս պետք է հաշվի առնել նույն պայմանները, ինչ
հիշվեց բարդ մեքենաներով ծեծելու վերաբերմամբ:

Չորս ձիանի մեքենայով ծեծելիս բրիգադի թվա-
կան կազմը պետք է լինի հետևյալը:

Թմբուկին խուրձ արվող	1 բանվ.
Խուրձեր արձակող և թմբուկի սեղանին տվող	2—3 »
Թմբուկի տակից դարձանը թափ տվող ու դեն դցող (յեթե դարձան թափ տալու մեքենայա- կան հարմարություն կա, այդ աշխատանքի կարիքը չկա)	4 »
Դարձանը դեպի դեղի տեղը տանող	3—4 »
Դարձանի դեղ դնող	2 »
Ձի քշող	1 »

Ընդամենը 13—15 բանվ.

Բացի այդ, ձիան մեքենայով ծեծելիս անհրաժեշտ
է բանվորների մի խմբակ կազմակերպել 4—6 հո-
գուց՝ հատիկը քամհարելու համար այն հաշվով, վոր
մի օրում քամհարվի այն բոլոր հատիկը, ինչ նույն
օրում ծեծում է մեքենան:

ԾԵԾԵԼՈՒ ԱՅԼ ՁԵՎԵՐ

Մեզնում առհասարակ ծեծում են «ջառջառով»
կամ կամով: Վորպես տեխնիկապես յետամնաց ձևեր,
դրանք կոլտնտեսությունները չպիտի կիրառեն:

Ձեռքով ծեծելու բրիգադներ պետք է կազմակեր-
պել յուրաքանչյուր կոլտնտեսայի (արևածաղիկ, յե-
զիպտացորեն, կենափ, վուշ և այլն) առանձնահատկու-
թյուններին համապատասխան: Բրիգադի ընդհանուր
կազմը 25 հոգուց ավելի չպիտի լինի:

VI. ԱՇՆԱՆԱՑԱՆԻ ԲՐԻԳԱԴՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Աշնանացանի բրիգադները կազմակերպելիս հիմնականում պետք է ղեկավարվել նույն կանոններով, ինչ ցել անելու բրիգադները կազմակերպելիս: Ըստ վորում տրակտորային բրիգադում բանվորների կազմը (տրակտորներից զատ) պետք է համապատասխանի տրակտորներին կցված շարքացանների թվին: Ձիան բրիգադում անհրաժեշտ է մի լուծին յերեք բանվոր ունենալ (մեկը վարում է ձին, մյուսի ձեռքին է առաջնակի ղեկը, իսկ յերրորդը հետևում է շարքացանին):

VII. ՇԱՐՔԱՇԵՐԿ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՆԵՐԻ ԲԵՐՔԱՇԱՎԱՔԻ ԲՐԻԳԱԴՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Շարքահերկ կուլտուրաների բերքահավաքի բրիգադները կազմվել պետք է խստիվ համապատասխանի յուրաքանչյուր կուլտուրայի (կարտոֆիլ, ճակնդեղ, կենաֆ, բամբակ և այլն) առանձնահատկություններին:

ԿԱՐՏՈՑԻԼԻ ԲԵՐՔԱՇԱՎԱՔԸ

Բանվորների հիմնական կազմը պիտի առնվի կարտոֆիլը հանելու և հավաքելու աշխատանքը կատարելու չափով:

Որինակ, կարտոֆիլը հատուկ գութանով հանելիս՝ 10 ձին պահանջում են 20 բանվոր, յուրաքանչյուր լուծին 2 բանվոր (1-ը վարում է ձին և 1-ը բռնում գութանի մաճը): Բանվորական 10 ժամյա որում բանվորների այս խմբակը 10 հեկտար տարածությամբ կարտոֆիլ կհանի: Կարտոֆիլն ակոսներից հավաքելու և սայլերը լցնելու համար մի հեկտարին անհրաժեշտ

է 10 հոգի, կամ 100 հոգի 10 հեկտարին: Բրիգադի հիմնական կազմն այսպիսով պիտի բաղկանա 120 հոգուց (20 հոգի — կարտոֆիլ հանել, և 100 հոգի — կարտոֆիլ հավաքել):

Բացի այդ, կարտոֆիլը փոխադրելու, մառանը կամ կարտոֆիլի հատուկ պահեստները լցնելու համար պետք է խմբակներ կազմակերպվեն: Դրա համար սայլերի թիվը վորոշվում է նայած արտի հեռավորության և կարտոֆիլի բերքատվության:

ԱՐՄԱՏԱՊՏՈՒՂՆԵՐԻ ԲԵՐՔԱՇԱՎԱՔԸ

Արմատապտուղների, ինչպես և կարտոֆիլի բերքահավաքը յերկու ինքնուրույն աշխատանքից է կազմված — հողից հանել և արտից փոխադրել:

Արմատապտուղներն հողից հանելու ձևից, դրանց տեսակից և բերքահավաքի ժամանակամիջոցից է կախված նաև բրիգադի կազմը:

ՃԱԿՆԴԵՂԱՇԱՆՈՎ ԱՇԽԱՏԵԼԸ

Ճակնդեղը ճակնդեղահանով հանելիս քառաձի ճակնդեղահանների քանակը բրիգադում 10-ից ավելի չպիտի լինի: Այս դեպքում բրիգադը կազմված կլինի 40 ձիուց և 30 բանվորից: Այդպիսի բրիգադի որական արտադրողականությունը, 10 ժամյա տևողությամբ, պիտի 15 հեկտարից պակաս չլինի:

ՇԱՔԱՐԻ ՃԱԿՆԴԵՂԸ ՁԵՌՔԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՎ ՀԱՆԵԼԸ

Ճակնդեղը ձեռքի տարբեր գործիքներով է հանվում (բահով և այլն), տերևները և պոչերը կտրվում, մաքրվում, կույտեր է դրվում և բազկաթերով (ճափիկով) ծածկվում է: Բրիգադի կազմը պիտի 25 հոգի

լինի, որական մի հեկտար արտադրողականությամբ, յեթե հեկտարի բերքատվությունը 250 ցնտների յե հավասար:

ՀՈՂԻ ՄԵՋ ՅԵՐԵՍ ՆՅՏԱԾ ԿԵՐԻ ԱՐՄԱՏԱՊՏՈՒՂՆԵՐԻ
ԲԵՐՔՀԱՎԱՔԸ

Հողի մեջ յերես նստած կերի արմատապտուղները (եկենդորֆի ճակնդեղը և այլն) հավաքում են գետնից ձեռքով հանելով: Բրիգադի կազմը պիտի 20 հոգի լինի՝ 10 ժամյա բանվորական որով, մի հեկտարից 400 ցնտներ բերքով, 2 հեկտար որական արտադրողականությամբ: Տերևները և պոչերը կտրելը, մաքրելը, կույտեր դնելը և բազկաթերով (ճավիկով) ծածկելը նույն բրիգադի գործն է:

ԱՐՄԱՏԱՊՏՈՒՂՆԵՐԻ ՓՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արմատապտուղների բերքահավաքի բոլոր բրիգադները լրացվում են արմատապտուղները փոխադրող խմբակներով: Վերջիններիս կազմակերպվելունը վոչնչով չի տարբերվում կարտոֆիլ տեղափոխելու բրիգադների կազմակերպվելունից:

ԱՐՄԱՏԱՊՏՈՒՂՆԵՐԻ ՏԵՂԱՎՈՐՈՒՄԸ ՄԱՌԱՆՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ
ՓՈՍԵՐՈՒՄ

Խմբակի բանվորների թիվը պետք է լինի այնքան, վոր մի որվա ընթացքում փոխադրած արմատապտուղի ամբողջ քանակը նույն որում կարելի լինի տեղավորել: Յեթե նույն որում արմատապտուղի մի մասը չի տեղավորվում, պետք է դա կույտ արվի և հարգով ծածկվի:

ԱՐԵՎԱԾԱՂԿԻ ԲԵՐՔՀԱՎԱՔԸ

Արևածաղկի բերքհավաքի ժամանակ գլուխները կտրվում և ցողունների վրա յեն անցկացվում: Բրիգադի կազմը 25-ից ավելի չպիտի լինի, որական վոչ պակաս քան 5 հեկտար արտադրողականությամբ:

Փոխադրության կազմակերպումը սովորականն է (այսինքն պիտի հաշվի առնվի արտի հեռավորությունը և փոխադրելի բերքի քանակը):

ՅԵԳԻՊՏԱՅՈՐԵՆԻ ԲԵՐՔՀԱՎԱՔԸ

Ձեռքով է հավաքվում: Բանվորների թիվը 25 հոգի յե: Արտադրողականությունը, միջին բերքի պայմաններում, 3 հեկտար է բանվորական 10 ժամյա որում: Փոխադրվելունը սովորականն է:

ԿԵՆԱՖԻ ԲԵՐՔՀԱՎԱՔԸ

Կենաֆի բերքհավաքը յերկու ինքնուրույն աշխատանքներից է բաղկացած — սերմի կնգուղների բերքհավաք և ցողունների հունձ:

ԿԵՆԱՖԻ ԿՆԳՈՒՂՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԸ

Հավաքը բրիգադներով է կազմակերպվում — 20-ական հոգուց: Նրանց արտադրողականությունը (յեթե կենաֆը թելի ու մասամբ միայն սերմի համար է մշակվում) 2 հեկտար է 10 ժամյա բանվորական որում:

ԿԵՆԱՖԻ ՑՈՂՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԸ

Ցողունները հնձում են մանգաղներով: Բրիգադը 20 հոգուց է կազմվում վոչ պակաս քան 1 հեկտար արտադրողականությամբ 10 ժամյա բանվորական որում: Փոխադրվելունը սովորականն է:

Հունդավոր բամբակի չանաքը սովորաբար յերկու ամիս է տևում, քանի վոր կնդուղները հավասարաչափ ու միաժամանակ չեն բացվում: Դրա համար ել միևնույն հողամասում բերքը պետք է միևնույն բրիգադները չանաքեն: Դրանց կազմը 35-ից ավելի չպիտի լինի մի բրիգադում: Բանվորական 10 ժամյա որում բրիգադի արտադրողականութունը մի հեկտար է՝ բամբակի լրիվ չանաքի և ցողունների (չոփերի) հավաքի դեպքում: Իսկ յեթե մասնակի չանաք է կատարվում, արտադրողականութունը համապատասխան չափով ավելանում է:

Բ. ԿԱՅԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄՆ ՈՒ ԿԱԶՄԸ

Այն կոլտնտեսութուններում, վորոնց դաշտերը ընդարձակ են, ու դրա համար ել անխուսափելիորեն հեռու յեն գյուղերից, բրիգադները նպատակահարմար չե, վոր ամեն որ գործից գյուղ վերադառնան: Այդպիսի դեպքերում, փոխանակ բրիգադների փոխադրության վրա իզուր ժամանակ կորցնելու, պետք է դաշտում բրիգադների կայան կազմակերպել: Մարդկային ուժը և նյութերը տնտեսելու համար մի կայան է կազմակերպվում՝ մի քանի բրիգադներ սպասարկելու համար: Բրիգադի մասնակիցների աշխատանքի արտադրողականութունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է հասարակական սնունդ կազմակերպել: Հասարակական սնունդ ունենալու դեպքում կայանի սպասարկող անձնակազմի օրինակելի թիվը հետևյալն է.—

1. Կայանի վարիչ (դաշտային մառանապետ):
2. Խոհարար — մի հոգի:
3. Խոհանոցի աշխատող — 60 մարդուն մի հոգի:
4. Խմելու և տրակտորների համար ջրկիրներ — մի կայանին 2 — 3 հոգի (սայլերով), նայած ջրի հեռավորությանը կայանից:

5. Ավագ տխոռապան — կայանին մի հոգի:
6. Ախոռապան — 20 ձիան կամ 30 յեզան մի հոգի:
7. Լծասարկի վարպետ — կայանին մի հոգի:
8. Դարբին — կայանին մի հոգի:

Կայանին սպասարկող անձնակազմի թիվը կարող է փոփոխվել ըստ տեղական պայմանների և առանձնահատկությունների:

Գ. ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. ԴԱՇՏԱՎԱՐ (ճյուղի վարիչ)

Ընդհանուր ծանոթություն տնտեսության իրեն հանձնված ճյուղի կազմակերպչական և տեխնիկական կառուցվածքի հետ: Ձանազան աշխատանքների տեխնիկական առանձին ձևերի իմացություն և դրանց ի կատար ածում: Գործնականապես կարողանալ վորոշել կատարված աշխատանքի վորակն ու քանակը: Բանվորներին զանազան աշխատանքների բաշխել կարողանալ, գյուղատնտեսական ինվենտարների կազմի հետ ծանոթ լինել և կարողանալ դրանք ռացիոնալ կերպով ու առավելագույն եֆեկտով շահագործել: Լավ գրագիտություն: Ներքին կարգ ու կանոնի իմացություն: Աշխատանքի բոլոր տեսակների կազմակերպում: Տնտեսության հանձնարարված ճյուղի դեկավարություն: Կատարված աշխատանքների մասին վարչությունը հաշվետվություն ներկայացնել:

2. ԽԵՔԵՆԱԳԵՏ-ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ՝ ՏՐԱԿՏՈՐՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎԵՐԱԲԵՐՄԱՄԲ

Կատարելությունը գիտենալ տրակտորների և գյուղատնտեսական զանազան տեսակի մեքենաների ու գործիքների աշխատանքն ու կոնստրուկցիան: Տրակ-

տորային բրիգադների աշխատանքի ղեկավարութիւնն ղաշտում և տրակտորների ամբողջ աշխատանքի համար պատասխանատւութիւնն: Տրակտորների աշխատանքի վրա հսկողութիւնն, դրանց աշխատանքի բոլոր ղեկեկտները նկատել ու վերացնել: Տրակտորների աշխատանքի և նյութերի ծախսման (այդ աշխատանքի վրա) հաշվառման ղեկավարութիւնն: Դաշտային շարժական արհեստանոցի աշխատանքի կառավարումն ու ղեկավարութիւնը: Հսկողութիւնն ապահովութեան տեխնիկայի հարմարութիւնների սարք վիճակի վերաբերմամբ: Հսկողութիւնն արտադրանքի նորմերի կատարման վերաբերմամբ և այդ նորմաներից յեղած շեղումների հաշվառում:

3. ՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ԲՐԻԳԱԴԻ ԲՐԻԳԱԴԻՐԸ

Գյուղատնտեսի և ղաշտավարի ցուցումների կատարումն: Այն աշխատանքների անմիջական ղեկավարութիւնն, վոր կատարում են բրիգադը ու բրիգադին ամբացված տրակտորիստները և ավագ տրակտորիստները: Հետեւել, վոր տրակտորիստները ճշտութեամբ ու բարեխիղճ կերպով կատարեն մեքենաների խնամքին վերաբերող հրահանգները և պահպանվի դիսցիպլինը: Գործի դուրս յեկող մեքենաների գննումն և նկատված թերութիւնների վերացումն: Մեքենաները աշխատանքից հետո գննել և տրակտորիստից ընդունել: Հսկել, վոր բրիգադը ունենա այն բոլորը, ինչ անհրաժեշտ է անընդհատ ու արդյունավետ աշխատանքի համար՝ ջուրը, վառելու, քսելու և այլ նյութերը իր ժամանակին բերվեն: Աշխատանքների և նավթամթերքների, այլև պարապուրդների, մասերի

ծախսման և նյութերի նորոգման հաշվառում: Տրակտորիստների աշխատանքի դուրս գալու աղյուսյակը կազմելը:

4. ՏՐԱԿՏՈՐԻՍՏԸ

Տրակտորների և գյուղատնտեսական մեքենաների նվազ բարդ մասերի հավաքման, սարքելու և փոխելու աշխատանքի կատարում: Գյուղատնտեսական մեքենաների կազմութեան հետ ծանոթութիւն և նրանց վրա աշխատել կարողանալ: Փականագործական վոչ բարդ աշխատանքների կատարում՝ վոչ շատ բարդ մեքենաների և գործիքների ինչպես նորոգման, նույնպես և նոր մասեր գցելու վերաբերմամբ: Գյուղատնտեսական ինվենտարի սպասարկում և նորոգում՝ այդ ինվենտարն աշխատելու ժամանակ և դրա նորոգման վորակի համար պատասխանատւութիւնն: Տրակտորի վրա աշխատել և տրակտորների վառելանյութերի, քսելու նյութերի ու աշխատանքի հաշիվ պահել: Տրակտորների քանդելը, մաքրելը, հավաքելը ու սարքելը և տրակտորների հիմնական նորոգման աշխատանքներին մասնակցելը:

5. ՁԻԱՆ ՅԵՎ ՁԵՌՔԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԲՐԻԳԱԴԻՐԸ

Դաշտավարից կամ արտադրական շրջանի լիազօրից արտադրական առաջադրանքներ ստանալը: Բրիգադի համար աշխատողներ ընտրելը: Աշխատողներին հատուկ աշխատանքների բաշխելը՝ նրանց վորոշ լուծեր, ինվենտար, լծասարք հատկացնելով: Անասունն ու մեքենաները վորոշ կարգով դասավորելը: Աշխատանքի դուրս գալու, ընդմիջումների և հանգստի ժա-

մանակը վորոշելը՝ համաձայն ընդունված կարգ ու կանոնի: Հսկել, վոր բրիգադի աշխատողները իր ժամանակին աշխատանքի դուրս գան: Աշխատանքի վորակն ստուգելը: Հսկել, վոր գյուղատնտեսական գործիքներն ու մեքենաները իր ժամանակին մաքրեն: Արտադրանքի նորման կատարելու վրա հսկել: Հսկել, վոր պարապուրդներ չլինեն և շտապ միջոցների դիմել դրանց առաջն առնելու համար: Ախոռապանների աշխատանքը ստուգել: Հսկել, վոր իր ժամանակին պատրաստ լինի աշխատավորների տաք կերակուրը և վերջինս լավորակ լինի: Հսկել, վոր բրիգադի անասունը, ինվենտարը և նյութերը լավ պահվեն ու չկորչեն: Ինչպես առանձին աշխատողների, նույնպես և ամբողջ բրիգադի աշխատանքը հաշվի առնել: Աշխատանքային պատշաճ դիսցիպլինը ապահովել և վարչության կամ լիազորին հայտնել դիսցիպլինի խախտման դեպքերի մասին: Ամեն ոք բանավոր գեկուցումներ տալ ղաշտավարին:

6. ԽՈՏՀԱՐԻ ՎՐԱ ԱՇԽԱՏՈՂԸ

Հսկել, վոր մատները պինդ ամրացված լինեն շերտին և իրենց ամրացված թիթեղիկներով մի գծի վրա դասավորված լինեն: Հսկել, վոր դանակը ճիշտ դիրք ունենա և դանակի ատամի միջին գիծը «մեռյալ կետի» դիրքով զուգադիպի մատների միջին գծին: Հսկել, վոր մատնաձողը ճիշտ դիրք ունենա, վոր նա կարգավորի զսպանակի կամ գայկայի և պտուտակի միջոցով:

Հսկել, վոր անուրը և կողավոկերը լավ նստեն: Հսկել, վոր մեքենան հարկ յեղած բարձրությամբ հնձի: Դրսի և ներսի հենարանը կանոնավորելով, մատնաձողը այս կամ այն կերպ ուղղել՝ նայած

հնձվող խոտը ինչ դիրքով և կանգնած և խոտհարքի մակերեսը ինչպես և: Կտրող ապարատը բարձրացնել՝ վոտքով պեղալին սղմելով՝ վոչ մեծ արգելքներ հանդիպելիս և խիստ շրջադարձերի ժամանակ: Հսկել վոր իր ժամանակին (ժամը մի անգամ) մաքրվի ու յուզվի միացնող ձողի գլխիկը, դանակի գլխիկը, մատնաձողի վրայի ամրացնող մասերը և դանակի հենարանը: Մնացած շարժական մասերը, բացի ատամավոր անիվներից, յերկու ժամը մի անգամ յուղել: Հսկել, վոր յուղելու բոլոր անցքերը ծածկված լինեն կափարիչով կամ խցանով: Հսկել, վոր կանգնելիս խոտհարը յետ դրվի այնքան, վոր դանակը խոտին կպչելուց մի մետր հեռու լինի: Դանակը սրել 4—5 ժամը մի անգամ: Խոտհարը տեղափոխելիս հսկել, վոր ուժի փոխանցումը անշատվի՝ մատնաձողը դանակի հետ միասին վեր բարձրացնելով: Գգույշ լինել խոտհարը դաշտով և խորդ ու բորտ տեղերով տանելիս: Խոտհարի աշխատանքներից հետո խոտհար մեքենան քանդել, սպիտակ նավթով մաքրել կեղտը ու հին յուղը, ապա բոլոր չներկված մասերը ճարպ կամ մեքենայի յուղ քսել, վորից հետո մեքենան հավաքել: Պատասխանատու լինել ստացած պահեստի մասերի անկորուստ պահպանման համար: Հսկել, վոր խոտհարին լծված անասուններին հավասարաչափ ուժ հասնի: Ինվենտարին և բանող անասունին հոգատար վերաբերունք ցույց տալ:

7. ՅՆՁՈՂ ՅԵՎ ԽՈՒՐՁ ԿԱՊՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՎՐԱ ԱՇԽԱՏՈՂԸ

Կտրող ապարատի խնամքը նույնն է, ինչ խոտհարին: Փոցխերի ընթացքը կարգավորել կարողա-

նալ: Աշխատանքը վերջանալուց հետո հնձող մեքենայի թևերը ամրացնել:

Հուլիսի բարձրութեան կարգավորում: Աշխատանքը վերջանալուց հետո հնձող մեքենան պլատֆորմի վրա բարձրացնել:

8. ՄԱՃԿԱԼԸ

Գութանները գննել և յուղել աշխատանքից առաջ ու ինչպես գութանները, նույնպես և լծասարքը սարք վիճակում պահպանել: Անասունը և լուծի սարքերը աշխատանքի վայր ուղարկել, յերբ բրիգադիրը ազդանշան կտա: Հսկել, վոր անասունները վարի ժամանակ հավասարաչափ բեռնավորվեն: Առի խորությունն ու լայնությունը կարգավորել: Հսկել, վոր վարի վորակը լավ լինի, կամ չթողնվի, ակոսները չծովեն: Գութանները ժամանակին յուղվեն և մաքրվեն կլած ցեխ ու հողից և կեղտից: Շրջադարձի ժամանակ գութանը հողից հանել և ապա հողի մեջ գցել: Աշխատանքի ժամանակ գութանի և լծասարքի թեթև նորոգումները տեղն ու տեղն անել: Անասունն ու գութանը պատշաճ վիճակում պահել և հոգատար լինել անասունի վերաբերմամբ:

9. ՑԱՔԱՆՈՂԸ

Աշխատանքից առաջ գննել ցաքանի և լծասարքի դրությունը: Անասունը լծել ու աշխատանքի տանել, յերբ բրիգադիրը ազդանշան կտա: Հսկել, վոր ցաքանելիս անասունների բեռնավորումը հավասարաչափ լինի: Ցաքանը մաքրել ըստ կարիքի: Հոգատար լինել անասունի վերաբերմամբ: Անասունը, ցաքանը և լծասարքը անկորուստ և պատշաճ վիճակում պահել:

10. ՑԱՆՈՂԸ

Նախ քան աշխատանքը, — շարքացանը գննել (խուփիկները բարձրացնող լծակի, ցանող ապարատի ստուգումը, խուփիկների դասավորումը, առաջնամասի անիվների դասավորումը):

Յուղել մի առանցքակալի տանող անիվների առանցքը՝ տանող գլանի և այն ձողի ձախ ծայրում, վորի վրա պտտում ե փոխանցող ատամնավոր անիվը (փոխանցող ատամնավոր անիվները և ցանող ապարատները վոչ մի դեպքում չեն յուղվում և շարունակ պետք ե մաքուր մնան): Հսկել ցանող ապարատի աշխատանքին, սերմը ցանվելու հավասարաչափության և այն բանին, վոր սերմնարկղը վոչ պակաս քան կեսը սերմ լցված լինի: Խուփիկներն ըստ կարիքի մաքրել: Հսկել աշխատանքի վորակին, վոր շատ խիտ չցանվի և չցանված տեղեր չմնան: Հսկել սերմի վորակի վրա: Շարքացանի աշխատող մասերը յուղել աշխատանքի ժամանակ: Սերմը սերմնարկղը լցնել: Խուփիկներն ու ցանող ապարատը անշատել շրջադարձերի և տեղափոխությունների ժամանակ: Հսկել, վոր գործի կեսին կանգ առնելուց հետո ցանքը նորոգելիս՝ շարքացանը մի մետր յետ տարվի: Սերմնարկղի միջից ավելորդ անցքերը ծածկել, յերբ անհրաժեշտ ե շարքացանի առը նեղացնել, յեթե գործի վերջում ցանելու նեղ շերտ ե մնում: Աշխատանքը վերջանալուց հետո շարքացանը մաքրել կեղտից, ատամները լվանալ սպիտակ նավթով ու շորով մաքրել, այլ և սերմնարկղը և ցանող ապարատը մաքրել սերմից ու փոշուց:

11. ՇԱՐՔԱՅԱՆԻ ԱՌԱՋՆԱԿԻ ՂԵԿԱԿԱԼԸ

Հսկել շարքացանի ուղիղ (ուղղագիր՝) ընթացքին: Ամեն մի նոր գործի ժամանակ շարքացանը ճիշտ ուղղել (անպայման շարքացանի յետևի անիվի հետքով, վոր մնացել է նախորդ անգամ շարքացանի գնալուց): Ամեն անգամ գործի գցելիս հետևել, վոր ցանքն ուղիղ գծով արվի:

12. ՔՇՈՂԸ

Աշխատանքից առաջ քննել լծասարքի վիճակը: Անասունը լծել ու գործի տանել բրիգադիրի ազգանշանով: Աշխատանքի ժամանակ լծասարքի մանր նորոգում կատարել: Ոգնել ցանողին շարքացանի արկղը սերմ լցնելիս: Հսկել ցանքի գծի ուղղության, այլև հետևել, վոր շատ նոսր կամ շատ խիտ չցանվի: Պահպանել իր և առջևով գնացող լուծի միջև պատշաժ տարածությունը: Հոգատար վերաբերվել անասունին: Հետևել, վոր անասունն ու լծասարքը անկորուստ պատշաժ դրությամբ պահպանվեն:

13. ԿԱՅԱՆԻ ՎԱՐԻՉԸ

Կայանի համար վայր ընտրել և կայանը կազմակերպել: Կայանը տնտեսական անհրաժեշտ ինվենտարով (վրաններ բրեզենտներ, ջրի տակառներ, դույլեր, պղինձներ, բանոց անասունի համար մսուրներ, ջրելու կուռեր, և այլն) և նյութերով ապահովել: Նյութեր, մեքենաներ և այլն ընդունել, պահպանել և բաց թողնել:

14. ՊԱՀԵՍՏԻՑ ԴԱՇՏ ՍԵՐՄ ՓՈՆԱԴՐՈՂԸ

Լիազորի պատվերով պահեստից բրիգադրի աշխատավայրը սերմ հասցնել: Սերմը բրիգադիրին հասցնել:

Սերմացուի փոխադրման որակյան վորոշված նորման ամեն որ կատարել: Միջոցներ ձեռք առնել սերմի փչացման առաջն առնելու համար (սերմը բրեզենտով ծածկել և այլն): Հոգատար լինել ճիշերի կամ յեզների վերաբերմամբ: Սայլը յուղել ըստ կարիքի: Ջիշերը կամ յեզները ժամանակին ջրել, ինչպես ճանապարհին, նույնպես և կայաններում: Սայլի բեռնավորման նորման պահպանել և ավելի չբառնալ: Թե բարձրած և թե դատարկ ժամանակ սայլը վորոշվածից ավելի արագ չքշել:

15. ՍԵՐՄԸ ԱՐՏԵՐԸ ՓՈՆԱԴՐՈՂԸ (ՅԵԹԵ ԼԵՌԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՆՏ Ե)

Բրիգադիրի ցուցմունքով սերմը փոխադրել հողամասի վորոշ վայրերը և դա հանձնել ցանողներին: Հոգատար լինել բանվոր անասունի, սայլի և ինվենտարի վերաբերմամբ: Բանող անասունը ժամանակին ջրել: Սայլը յուղել ըստ կարիքի:

19. ԱՎԱԳ ԱՆՈՒԱՊԱՆ (ՖՈՒՐԱԺԻՐ)

Կենդանիների հետ լավ վարվել կարողանալ: Խըստիվ հսկել, վոր այն բոլոր աշխատողները, վորոնք բանող անասունների հետ գործ ունեն, հոգատար լինեն դրանց վերաբերմամբ: Վճռականապես արգելել կենդանիներին ուժեղ խփել խարազանով, մտրակով, ճիպոտով և այլն: Թույլ չտալ, վոր սայլերը նորմայից ավելի չափով բարձրանան: Ախուռապանների աշխատանքը (կենդանիների խնամք, կեր տալը, մաքրելը և այլն) ղեկավարել: Կեր (ուժեղ և կուշտ) ստանալ, պահել

և բաց թողնել: Անասուններ ընդունել և աշխատանքի բաց թողնել: Հսկել, վոր անասունները կանոնավոր լծվեն: Հսկել անասունների առողջության, կուշտ կերակրվելու և աշխատունակության վրա: Պատասխանատու լինել լծասարքի և իրեն հանձնված ինվենտարի անկորուստ և սարք պահպանման վերաբերմամբ: Գոմերում հերթապահներ նշանակել: Հսկել, վոր անասունն իր ժամանակին կերակրվի, ջրվի և գոմն իր ժամանակին մաքրվի: Հսկել անասունների կապին ընդմիջումների ժամանակ: Ապահովել բրիգադի կայանում ֆուրածի յուրաժամանակ ստացումը: Հսկել կերի յուրաժամանակ պատրաստման: Ապահովել մսուրների, կուռերի, դաշտերի և այլն անհրաժեշտ քանակը: Կենդանիներին դժբախտ դեպքերում ոգնություն հասցնել: Կենդանիների լուրջ հիվանդության դեպքում անասնաբույժ հրավիրել: Առանց բրիգադի թույլտվության անասուններ չտալ ինքնակամ:

17. ԱՆՈՌԱՊԱՆ

Իրեն հանձնված մինչև 20 գլուխ անասունները խնամել: Կենդանիներին իր ժամանակին և կանոնավոր կեր տալ ու ջրել: Ախուռի աղբը մաքրել: Լծասարքը կանոնավոր վիճակում պահել: Անասունը բաց թողնել աշխատանքի և ընդունել նրան աշխատանքից հետո: Անասուններին կեր բաժանել հաստատված նորմայով և վորոշված ժամանակին: Գոմում հերթական ուղապահություն անել: Ավագ ախուռապանի (ֆուրածի) դեկավարությամբ ժամանակավոր մսուրներ, կուռեր, տաշտեր և այլն դնել:

18. ԶՐԿԻՐԸ

Իր ժամանակին հարկ յեղած քանակով խմելու ջուր հասցնել բրիգադի կայանը:

Անասունների և ինվենտարի հետ խնամքով վարվել: Ամեն որ ջրի տակառը լավ լվանալ: Ջուր լցնել կուռերը անասունը ջրելու համար: Սայլը յուղել ըստ կարիքի: (Հեթե ջուրը բրիգադի կայանին մոտ է, այդ դեպքում ջրկիրը, բրիգադիի համաձայնությամբ, կարող է ավագ ախուռապանի կողմից ոգտագործվել կեր փոխադրելու կամ գոմի աշխատանքներում:

19. ԽՈՀԱՐԱՐԸ

Իր ժամանակին լավորակ և համեղ կերակուր պատրաստել: Կերակրի բաժիններ ստանալ, պահել և ծախսել: Վառելիք ստանալ, պահել և ծախսել: Սեղանի և խոհանոցային ինվենտար ստանալ ու պահպանել: Հսկել ամանեղենի մաքրության, դեկավարել խոհանոցում աշխատողի գործը:

20. ԽՈՀԱՆՈՅՈՒՄ ԱՇԽԱՏՈՂԸ

Յեփելու միջերջները պատրաստել: Բանջարեղենը մաքրել: Վառելիք պատրաստել: Պղինձները լվանալ և կրակ անել: Կերակուր մատուցել: Ամանեղենը, սրբիչները և այլն լվանալ:

21. ԼՇԱՍԱՐՔԻ ՎԱՐՊԵՏԸ

Թամբ և այլ լծասարք պատրաստել և նորոգել: Լծասարքի նորոգման համար անհրաժեշտ նյութեր և ինվենտար ձեռք բերել: Պարբերաբար յերկու յերեք

որը մի անգամ ձիերը լծելու ամբողջ լծասարքը, հատկապես անուրները նայել, վորոշելու, թե արդյոք անուրի չափը համապատասխան է տվյալ ձիուն: Թերություններն անմիջապես վերացնել համապատասխան նորոգմամբ կամ անուրը տվյալ կենդանուն հարմարեցնելով: Հսկել լծասարքի պահպանման կարգին՝ բրիգադների կայանում:

(Նայած լծասարքի վարպետների և բրիգադների թվին, մի փորձված վարպետ է նշանակվում մի քանի բրիգադին: Լծասարքի վարպետը կոլտնտեսության վարչությանն է յենթարկվում):

22. ԴԱՐԲԻՆԸ

Շարժական դարբնոց սարքավորել՝ դաշտում գյուղատնտեսական ինվենտարը ընթացիկ և միջակ նորոգման յենթարկելու համար: Գյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների համար պահեստի մասերի անհրաժեշտ քանակ ապահովել: Պայտելու նյութերի և քարածուխի անհրաժեշտ պաշար ունենալ: Ձիերը պայտել ըստ կարիքի. իրեն հանձնված բոլոր նյութերն ու ինվենտարը անկորուստ պահպանել:

Մի դարբինը մի քանի բրիգադների համար է նշանակվում:

23. ՄՅՈՒՄ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մյուս բոլոր աշխատողները պարտավոր են աշխատանք կատարել բրիգադիւրների ցուցմունքներով:

ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

811 33133
10 ԿՈՊ.

30.554
Цена 10 к.

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

Инструкция
хлебоцентра

На армянском языке

Պահեստում կա կոլլեկցիան բարձր գրականություն

Պ Ա. Հ Ա. Ն Ջ Ե Ց Ե Ք

Մ Ե Բ Գ Բ Ա. Ց Ո Ւ Ց Ա. Կ Ը, Վ Ո Ր

Ո Ւ Ղ Ա. Բ Կ Վ Ո Ւ Մ Ե Ջ Ի.

Դ Ի Մ Ե Ը՝ Москва, Никольская, 10.

ЦЕНТРИЗДАТ.

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ С. С. С. Р.
Москва, центр, Никольская, 10.